

Дисципліна: Дидактика

**ЛЕКЦІЯ 3. ВИДОВІ ПОНЯТТЯ
ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ. ПРОЦЕС
НАВЧАННЯ ЯК СИСТЕМА**

ПЛАН:

1. Видові поняття процесу навчання.
2. Процес навчання як система.
3. Основні ланки процесу засвоєння знань учнями.
4. Структура процесу навчання.

ВИДОВІ ПОНЯТТЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

- ▣ ***Навчання*** – природна властивість індивідуума привласнювати життєвий досвід в процесі саморуху (самонавчання) за рахунок його активної взаємодії з об'єктами оточуючого світу, в якій виявляється взаємозв'язок між носієм досвіду і його споживачем, тобто між соціальним і природним середовищем і дитиною.

ВИДОВІ ПОНЯТТЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

- Навчання як специфічна форма пізнання об'єктивної дійсності та досвіду попередніх поколінь спирається на загальні закони пізнання: ***від живого споглядання до абстрактного мислення і від нього до практики.***

ВИДОВІ ПОНЯТТЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

- ▣ *Процес (проходження, просування вперед) навчання* – цілеспрямована, послідовно організована взаємодія вчителя і учнів, опосередкована змістом діяльності, в ході якої розв'язуються завдання освіти, виховання і загального розвитку дітей.
- ▣ У процесі навчання дитина оволодіває соціальним досвідом в умовах як самовключення, так і організованого включення її в різні види діяльності: фізично-оздоровчу, предметно-перетворювальну, навчально-пізнавальну, соціально-комунікативну та громадсько-корисну.

ВИДОВІ ПОНЯТТЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

- Процес навчання – велика школа виховання. Це здійснюється безпосередньо через організацію навчального процесу, так і через зміст навчального матеріалу.

ВИДОВІ ПОНЯТТЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

- ▣ ***Навчальний процес*** – спеціально, доцільно організоване і кероване навчання у певному навчальному закладі за чітко визначеним обсягом змісту освіти, погодженою діяльністю учасників навчального процесу, яка здійснюється в установленому порядку та режимі за різними формами проведення: денна, заочна, вечірня, дистанційна, екстернатна. Навчальний процес здійснюється у спеціальних навчальних закладах, що відповідають віковим та індивідуальним можливостям особистості.

ВИДОВІ ПОНЯТТЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

- ▣ **Викладання і учіння** – два процеси, що пов'язані між собою і забезпечують **пізнання**.
Викладання – діяльність учителя в процесі навчання.
- ▣ *Учіння* – діяльність індивіда, що характеризується бажанням, готовністю до пізнання, здатністю до активної взаємодії з учителем, способами діяльності.

ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ЯК СИСТЕМА

- Процес навчання – це система.
- Саме поняття *системи* можна охарактеризувати за 4 критеріями:
- Морфологічність – наявність компонентів.
- Функціональність.
- Структурність – взаємопов'язаність кожного компонента між собою
- Генетичність – історично складена функція компонентів

ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ЯК СИСТЕМА

- Система – послідовно пов'язані компоненти (складові), об'єднані логікою. Втрата будь-якого компонента призводить до руйнування всієї системи. Найпростіший приклад системи – ланцюжок.
- Процес навчання також можна уявити у вигляді ланцюжка, складовими якого є: **мета, мотиви, зміст, способи дій, способи регулювання дій, контроль за результатами.**

ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ЯК СИСТЕМА

▣ **Функції процесу навчання:**

1. Освітня – забезпечення ЗУНів учнів, формування наукового світогляду.
2. Розвиваюча – передбачає розвиток особистості кожної дитини в процесі навчання.
3. Виховна – навчання у школі носить виховуючий характер. Крім формування наукового світогляду, відбувається формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості.

ОСНОВНІ ЛАНКИ ПРОЦЕСУ ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ УЧНЯМИ

- Ланки процесу засвоєння знань складають внутрішню структуру навчальної діяльності дитини:
 - Сприймання
 - ↓
 - Осмислення (обдумування)
 - ↓
 - Усвідомлення
 - ↓
 - Розуміння
 - ↓
 - Узагальнення і систематизація
 - ↓
 - Застосування на практиці

СТРУКТУРА ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Макроструктура процесу навчання:

- *Цільовий компонент* – виконує основну функцію цілепокладання. Передбачаються результати засвоєння теми, розділу, цілого навчального предмету. Визначення загальної мети і конкретних цілей процесу навчання у школі.

СТРУКТУРА ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

- *Стимулюючо-мотиваційний* – виконує функцію зацікавлення і мотивації дітей до навчальної діяльності. Він пронизує всі інші компоненти процесу навчання.
- *Змістовий* – включає всю систему ЗУНів, якими оволодівають діти з 1 по 4 клас з різних навчальних дисциплін. Впливає на конкретизацію цілей навчання і на вибір способів їх реалізації – засобів, методів і форм організації навчальної діяльності учнів, стилю спілкування вчителя й учнів.

СТРУКТУРА ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

- *Діяльнісно-операційний (процесуальний)* – форми, методи, прийоми, засоби навчання.
- *Контрольно-регулюючий* – отримання зворотної інформації про ЗУНи дитини.
- *Оцінювально-результативний* – функція виявити результати навчання і оцінити їх рівень.

□ Дякую за увагу!